

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ КРАЇН КАРИБСЬКОГО БАСЕЙНУ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Лілія Беспала

Запорізький державний медичний університет

Abstract. The present research deals with innovations in Caribbean English lexical system. New lexical items in Caribbean English fixed at the beginning of 21st century are discussed from thematic, etymological and structural perspectives. The article analyzes the main sources and ways of Caribbean English lexicon development. Special attention is paid to the most productive word-forming patterns in Caribbean English. The study has proved the role of Creole continuum in evolution of Caribbean English lexicon.

Keywords: Caribbean English, Creole, Creole continuum, lexical innovations, word formation.

ВСТУП. Проблеми мовної варіативності не втрачають актуальності. Досліджуються різні аспекти національних варіантів мов, їхніх територіальних та соціальних діалектів. Особливий інтерес для вивчення лінгвокультурної варіативності становить англійська мова країн Карибського басейну (КБ) з огляду на (а) неоднорідність англійської мови КБ, що обслуговує не окрему етнічну, а гетерогенну регіональну культуру, (б) функціонування в КБ креолів на англійській основі, (в) наявність “креольського континууму” (Deuber, 2014: 5) форм комунікації, які займають проміжне положення між стандартом англійської мови (акролектом) та найбільш віддаленими від нього за структурою та статусом формами англоосновних креолів (базилектом). У попередніх роботах автора було детально описано шляхи та джерела формування регіонально маркованої лексики в системі англійської мови КБ (Беспала, 2018). Метою ж цієї розвідки є дослідження особливостей поповнення словникового складу англійської мови КБ на початку ХХІ ст.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Матеріалом дослідження стали 475 регіонально маркованих лексичних одиниць (карибізмів), отримані з авторитетного лексикографічного джерела (NRCEU, 2010). Для дослідження лексичних інновацій в англійській мові КБ було застосовано метод суцільної

вибірки, описовий метод, методику етимологічного аналізу, методику аналізу безпосередніх складників, методику компонентного аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Аналіз відібраних одиниць показав, що лексико-семантичні інновації в англійській мові КБ концентруються в доменах “Людина” – 16 % (*quarrel-missy* “a cantankerous woman”), “Культура” – 15 % (*pan jam* “a festive street dancing”), “Дії” – 14 % (*feel* “to suffer the consequences of disobedience”), “Політика та громадське життя” – 12 % (*ECCB* “Eastern Caribbean Central Bank”), “Побут” – 11 % (*fireside* “a cooking place”), “Якості” – 11% (*down-grow* “short”), “Природа” – 9 % (*picoplat* “a gray cage bird”), “Абстрактні поняття” – 4 % (*small* “very early youth”).

Розвиток словникового складу англійської мови КБ на початку ХХІ ст. відбувається переважно за рахунок власних ресурсів. Запозичення складають лише 10 % від загальної кількості лексичних інновацій. Джерела запозичень: мови африканських народів (*paki* “a calabash” < тві *apakyi*), французька мова та франкоосновний креол (*pa mélé* ‘irresponsible’ < фр. кр. *pas mêler*), іспанська мова (*galeron* “a ten verse lyric set to music” < ісп. *galeron* “folk dance”), гінді та бходжпурі (*nemakharam* “a despicable traitor” < бходжпурі < гінді *namak haraan*), мови автохтонів (*ereba* “cassava bread” < гарифуна). Разом із тим зростає роль субкультур як джерела поповнення словникового складу мови: 10 % запозичень надійшли з жаргону растафаріан (*livety* “way of life”, *blenza* “money”, *heartical* “sincere” тощо).

Карибізми від англійських основ утворені шляхом суфіксації, конверсії, скорочення, телескопії, композиції та семантичної деривації. Аналіз лексико-семантичних інновацій, які виникли на базі власних ресурсів англійської мови показав, що: (а) словотворчі елементи в англійській мові КБ мають регіонально-специфічне значення; (б) лексичні інновації утворюються за моделями, що актуальні як власне для англійської мови, так і для контактних мов – англоосновних креолів.

Продуктивними для англійської мови КБ виявилися суфікси іменників *-er*, *-ee*, *-ment* та *-ation* (*jambuster*, *hornee*, *teachment*, *movementations*); прикметників

-able, -ic, -ical, -y (tiefable, diasporic, heartical, rastary), дієслів *-ize (carnivalize)*. Суфіксація виявляє регіональну специфіку, зокрема, суфікси *-ment* та *-ation* мають значення інтенсифікації: *heatment* “great heat”, *cussment* “a loud quarrel”, *movementations* “vigorous movements”.

Утворення лексичних інновацій шляхом конверсії відбувається за різними моделями. Особливої уваги заслуговує модель “прикметник > дієслово”, активізація якої сприяє появі в англійській мові КБ дієслів з нетиповим суфіксом *-ous (jealous v “to envy”, malicious v “to meddle”)*. Продуктивність конверсії в напрямку “прикметник > дієслово” пояснюється впливом англоосновного креолу, для якого така модель є актуальною (Holm, 1988: 85).

Скорочення здійснюється шляхом усічення кінцівки слова: *extempo < extemporize, fave < favourite, recon < reconditioned car*. Низку карибзмів сформовано в результаті телескопії: *backative < back-up relative, politrics < politics + tricks, groundation < groundings + foundation*.

Лексичні інновації-композиції є здебільшого двокомпонентними й структурно-мотивованими. Увагу привертають численні випадки редуплікації (*laba-laba, passa-passa, play-play, she-she, speaky-speaky* тощо), а також “надлишкові композиції” (*dolly-baby, mice-rat* тощо), типові для креолу (NRCEU, 2010, 22). Редуплікація в англійській мові КБ є переважно пейоративною: *she-she* “a homosexual male”, *speaky-spokey* “comically affected in speech; pretentiously imitating the speech of native English people” тощо.

ВИСНОВКИ. Отже, розвиток словникового складу англійської мови КБ відбувається переважно за рахунок власних ресурсів мови. Найбільш продуктивними стали моделі словотвору, характерні як для англійської мови, так і для англоосновного креолу, що пов’язуємо з існуванням у КБ креольського континууму. Постійне перемикання коду між англійською мовою та мезолектом / базилектом посилює рух мовних одиниць між цими лігвальними системами. Перспективним вважаємо подальше вивчення ролі креолу в розвитку лексичної системи англійської мови КБ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспала Л. В. Формування карибської англійськомовної картини світу в умовах лінгвокультурних контактів : монографія / Л. В. Беспала, Т. О. Козлова. — Запоріжжя : СТАТУС, 2018. — 308 с.
2. Deuber D. English in the Caribbean : Variation, Style and Standards in Jamaica and Trinidad / Dagmar Deuber. – Munster : Cambridge University Press, 2014. – 290 p.
3. Holm J. A. Pidgins and creoles : in 2 vol. / John A. Holm. – Cambridge : Cambridge University Press, 1988. – Vol. 1 : Theory and Structure. – 1988. – 280 p.
4. (NRCEU) New Register of Caribbean English Usage / ed. by R. Allsopp. – Kingston : University of West Indies Press, 2010. – 77 p.

REFERENCES

1. Bєspala L. V. Formuvannia karybs'kooi angliis'komovnooi kartyny svitu v umovakh lingvokulturnykh kontaktiv : monographiia / L. V. Bєspala, T. O. Kozlova. – Zaporizhzhia: STATUS, 2018. – 308 p.
2. Deuber, D. English in the Caribbean : Variation, Style and Standards in Jamaica and Trinidad / Dagmar Deuber. – Munster : Cambridge University Press, 2014. – 290 p.
3. Holm J. A. Pidgins and creoles : in 2 vol. / John A. Holm. – Cambridge : Cambridge University Press, 1988. – Vol. 1 : Theory and Structure. – 1988. – 280 p.
4. (NRCEU) New Register of Caribbean English Usage / ed. by R. Allsopp. – Kingston : University of West Indies Press, 2010. – 77 p.